

Nd. **595. Frumvarp til laga** [293. mál]

um breytingu á áfengislögum, nr. 82/1969, með síðari breytingum.

Frá meiri hl. allsherjarnefndar (ÓE, JK, SighB, GuðnÁ).

1. gr.

3. másl. 3. gr. laganna falli niður.

2. gr.

7. gr. laganna orðist svo:

Um tilbúning og framleiðslu áfengra drykkja fer samkvæmt lögum nr. 63/1969, um verslun ríkisins með áfengi og tóbak, með síðari breytingum.

Önnur framleiðsla, tilbúningur og bruggun áfengra drykkja eða áfengisvökva er bönnuð á Íslandi, svo og að gera drykkjarhæft það áfengi sem er eða gert hefur verið óhæft til drykkjar.

3. gr.

8. gr. laganna orðist svo:

Upptæk skal gera öll áhöld sem með ólögmætum hætti á að nota eða hafa verið notuð við bruggun eða tilbúning áfengra drykkja eða til þess að gera drykkjarhæft það áfengi sem ódrykkjarhæft var. Áfengi það, sem búið hefur verið til eða aftur gert drykkjarhæft með ólögmætum hætti, skal og gert upptækt ásamt ílátum.

4. gr.

9. gr. laganna orðist svo:

Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins annast innflutning, dreifingu og sölu áfengis, sbr. lög um verslun ríkisins með áfengi og tóbak, nr. 63/1969, með síðari breytingum. Óheimilt er að gefa veitingamönnum afslátt frá hinu ákveðna útsöluverði til almennings.

5. gr.

1. mgr. 15. gr. laganna orðist svo:

Dómsmálaráðherra setur reglugerð um sölu áfengis samkvæmt þessum kafla.

6. gr.

Lög þessi taka gildi 1. mars 1989.

Greinargerð.

Allsherjarnefnd neðri deildar hefur haft til meðferðar frumvarp til laga um breytingu á áfengislögum, nr. 82/1969, 42. mál þessa þings. Meginefni þess frumvarps er í fyrsta lagi að fella úr gildi bann við innflutningi á öli sem hefur inni að halda meira en 2¼% af vínanda að rúmmáli, þ.e. að fella úr gildi 3. másl. 3. gr. laganna. Í öðru lagi að leyfi til bruggunar öls, sem hafi meira en 2¼% af vínanda að rúmmáli, fari samkvæmt lögum um vörugjald, svo og að framleiðslugjald af slíku öli skuli ákveðið í lögum um vörugjald.

Nefndarmenn eru sammála um að þessi ákvæði frumvarpsins séu ekki hin heppilegustu burt séð frá þeim grundvallarágreiðingum hvort yfirleitt eigi að leyfa innflutning og framleiðslu á áfengu öli. Því kemur 42. mál ekki til afgreiðslu nefndarinnar en meiri hl. hennar stendur að flutningi þessa frumvarps.

Meginefni þess er hið sama og hins fyrra, þ.e. að nema úr gildi bann við innflutningi og framleiðslu áfengs öls. Hins vegar er gert ráð fyrir að sala á áfengu öli verði með algerlega sama hætti og sala á öðru áfengi. Með því næst æskilegt samræmi í áfengislöggjöfni.

Upphaflega frumvarpið var sent fjölda aðila til umsagnar. Umsagnir þær er bærust fjölluðu einvörðungu um þá grundvallarspurningu hvort leyfa ætti innflutning, framleiðslu og sölu á áfengu öli en ekki um orðalag einstakra greina. Umsagnir þessar eru því jafngildar varðandi það frumvarp sem hér er nú flutt.

Umsagnir bærust frá eftirtöldum aðilum: Æskulýðsráði ríkisins, félagsmálaráði Reykjavíkurborgar, Ferðamálaráði Íslands, Alþýðusambandi Íslands, Íþróttasambandi Íslands, Læknafélagi Íslands, áfengisvarnaráði, Landssambandi lögreglumanna, Samtökum áhuga-fólks um áfengisvandamálið, Kvenfélagasambandi Íslands, Verkamannasambandi Íslands, Vinnuveitendasambandi Íslands, Sambandi veitinga- og gistihúsa, Stórstúku Íslands og Geðlæknafélagi Íslands.

Þá komu til viðræðna við nefndina: Fulltrúar frá áfengisvarnaráði og áfengisvarnaráðunautur ríkisins, forstjóri ÁTVR, póst- og símamálastjóri og landlæknir. Í framsögu verður gerð grein fyrir umsögnum þessum.

Í frumvarpinu eins og það liggur fyrir er gert ráð fyrir að fellt verði úr gildi bann við innflutningi og framleiðslu á áfengu öli sem hefur meira af vínanda en 2¼% að rúmmáli. Meiri hl. nefndarinnar er þeirrar skoðunar að bann við innflutningi og framleiðslu áfengs öls hér á landi eigi að afnema. Eins og kunnugt er hefur hin síðari ár komið æ betur í ljós hversu marklaust þetta bann áfengislaganna er í raun. Nægir í því sambandi að nefna að um áratugaskeið hefur farmönnum og flugliðum verið heimilað að flytja með sér til landsins áfengt öl. Það sama hefur átt sér stað nokkur undanfarin ár varðandi ferðamenn sem koma til landsins frá útlöndum. Þá hefur innflutningur og sala öl- og víngerðarefna verið látin algerlega

átölulaus um árabíl. Enn fremur hefur ólöglegur innflutningur á bjór verið staðreynd um áratuga skeið. Miðað við þá þróun, sem átt hefur sér stað í þessum málum, svo og afstöðu meiri hluta þjóðarinnar, að svo miklu leyti sem hún hefur verið könnuð, er ljóst að ekki verður lengur hjá því komist að aflétta banni því sem hér um ræðir enda sýnist það í hróplegri mótsögn við það ástand sem hér ríkir í þessum málum.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Lagt er til að brott verði numin ákvæði úr áfengislögum sem banna innflutning öls sem inniheldur meira en 2½% af vínanda að rúmmáli en skv. 2. gr. áfengislaga telst áfengi hver sá vökvi sem inniheldur meira en 2½% af vínanda að rúmmáli. Áfengt öl telst því sem hvert annað áfengi. Af þessu leiðir að ríkisstjórninni einni er heimilt að flytja inn áfenga drykki hverju nafni sem þeir nefnast, sbr. 1. og 2. másl. 3. gr. laganna og annast ÁTVR innflutninginn.

Um 2. gr.

Um tilbúning og framleiðslu áfengra drykkja, en áfengt öl telst áfengur drykkur, er vísað til laga um verslun ríkisins með áfengi og tóbak, nr. 63/1969, sérstaklega 2. gr. eins og henni var breytt með lögum nr. 51/1986. Þar er kveðið á um að Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins sé einni heimil framleiðsla áfengra drykkja en þó er fjármálaráðherra heimilt að veita öðrum aðilum en Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins leyfi til að framleiða áfenga drykki, enda sé slík framleiðsla ætluð til útflutnings eða sölu í útsölum Áfengis- og tóbaksverslunar ríkisins. Ráðherra er enn fremur heimilt að setja skilyrði fyrir því að leyfi sé veitt til framleiðslu áfengis.

Í 5. gr. laga 63/1969, sbr. lög 51/1986, er kveðið skýrt á um það að Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins sé einni heimilt að selja innan lands áfengi sem hún flytur inn og allt áfengi sem framleitt er innan lands. Ekki er þó gert ráð fyrir því að Áfengis- og tóbaksverslun ríkisins sé skyldug að selja það áfengi sem framleitt er innan lands.

Í 7. gr. áfengislaga, nr. 82/1969, er að finna fortakslaust bann við bruggun eða tilbúningi áfengra drykkja héraendis að öðru leyti en því að heimilt er að framleiða áfengt öl til útflutnings. Eins og áður sagði er lagt til að þetta bann verði afnumið en um tilbúning og framleiðslu áfengs öls fari með sama hætti og um framleiðslu annarra áfengra drykkja, sbr. lög nr. 63/1969, með síðari breytingum. Enn fremur er lagt til að önnur framleiðsla, tilbúningur eða bruggun áfengis sé bönnuð.

Í 2. mgr. 7. gr. áfengislaga er kveðið á um innheimtu framleiðslugjalds af áfengu öli. Þetta ákvæði er óþarft þar sem í lögum 97/1987, um vörugjald, er beinlínis kveðið á um að framleiðsla öls sé gjaldskyld hvort sem það er áfengt eða ekki. Að öðru leyti ákveður fjármálaráðherra hverjar tekjur ríkisjóðs skuli vera af áfengi í einkasöluverðinu.

Um 3. gr.

Nauðsynlegt er í kjölfar breytinga á 7. gr. laganna að breyta 8. gr. gildandi laga á þá lund að aðeins skuli gera þau tæki upptæk sem notuð eru eða hafa verið notuð til ólögmatrar framleiðslu áfengra drykkja. Á sama hátt er nauðsynlegt í þessu sambandi að kveða á um að aðeins ólögmat framleiðsla áfengra drykkja skuli gerð upptæk.

Um 4. gr.

Samkvæmt 9. gr. gildandi laga er kveðið á um að ÁTVR annist sölu þess áfengis sem ríkið flytur inn, auk þess sem leiðbeiningar er þar að finna um ákvörðun álagningar. Lagt er til að ÁTVR annist áfram innflutning áfengis og einkasölu er falið að annast dreifingu þess, svo og dreifingu og smásölu innlendrar framleiðslu á áfengi hverju nafni sem það nefnist. Af þessu leiðir að sala áfengs öls fer fram eftir sömu reglum og gilt hafa um sölu á öðru áfengi samkvæmt gildandi lögum. Varðandi dreifingu áfengis er gert ráð fyrir að hún sé á ábyrgð ÁTVR en jafnframt verði ÁTVR talið heimilt að semja við framleiðendur og flutningafyrirtæki um fyrirkomulag dreifingarinnar til útsölastaða ÁTVR og veitingahúsa.

Um 5. gr.

Í 15. gr. gildandi laga er notað orðið „vína“ en í stað þess er lagt til að komi orðið „áfengis“ sem tekur einnig til áfengs öls. Rétt er að taka fram að þar sem notað er orðið „vínveitingar“ í áfengislögum verður það að teljast taka til allra áfengisveitinga, þar með talið áfengs öls.

Um 6. gr.

Miðað er við að lögin taki gildi 1. mars 1989. Þessi tímatakmörk eru sett til að veita innlendum framleiðendum og þeim, sem hyggja á ölframleiðslu, nokkurt svigrúm og gefa ÁTVR tækifæri til að undirbúa þessa breytingu.